

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

ANALYSE KLEINSCHALIGE OPVANG in de regio Meierij en Bommelerwaard

Op basis van vijf metingen met cliëntinterviews tussen 2018-2022

Boesveldt, N.F.; Mulder, Juul

Publication date

2022

Document Version

Final published version

License

Article 25fa Dutch Copyright Act (<https://www.openaccess.nl/en/in-the-netherlands/you-share-we-take-care>)

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Boesveldt, N. F., & Mulder, J. (2022). *ANALYSE KLEINSCHALIGE OPVANG in de regio Meierij en Bommelerwaard: Op basis van vijf metingen met cliëntinterviews tussen 2018-2022*. Universiteit van Amsterdam.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

ANALYSE KLEINSCHALIGE OPVANG in de regio

Meierij en Bommelerwaard

Op basis van vijf metingen met
cliëntinterviews tussen 2018-2022

Dr. Nienke Boesveldt
Dr. Juul Mulder

Universiteit van Amsterdam

Bevindingen aanvullende UvA analyse kleinschalige opvang onder cliënten in de regio Meierij en Bommelerwaard

In dit document beschrijven onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam de bevindingen van hun aanvullende analyse naar ervaringen van cliënten van de maatschappelijke opvang met kleinschalige opvang in de regio Meierij en Bommelerwaard. Tussen 2018 en 2022 zijn door duo's van een universitair onderzoeker en een ervaringsdeskundig duo-onderzoeker met negen participanten 27 interviews afgenomen. De belangrijkste bevindingen die hierin naar voren komen worden hieronder kort beschreven en in deze rapportage nader toegelicht.

Belangrijkste bevindingen

1. Toegang: deze analyse laat verbetering van de toegang tot (kleinschalige) opvang zien, naast een tweetal verbeterpunten: beschikbaarheid van het aantal plekken en passend aanbod voor mensen met complexe problematiek. Verbeteringen zijn over tijd gezien in de duur van het verblijf en de mate van wisseling in verblijfplekken, voorafgaand aan verblijf in de kleinschalige opvang. Echter, in de door ons onderzochte groep gaven twee geïnterviewde cliënt-participanten aan wel opvang in de regio gewild te hebben, maar er was geen plek. Ook blijkt in 2022 nog steeds dat er gebrek is aan passende plekken voor iemand met complexe problematiek (verslaving, psychische stoornissen, lvb). Dit leidt vaak tot een traject met toegang zoeken tot hulpverlening en schorsing of huisuitzetting.

2. Begeleiding tijdens het verblijf binnen de kleinschalige voorzieningen wordt als positief ervaren door mensen die menen de tussenstap tussen opvang en eigen woning nodig te hebben. In het traject van een aantal cliënten laat dit een duidelijk verbetering zien. Opvang in de regio wordt door veel maar niet alle participanten uit regiogemeenten gewaardeerd. Zij worden liever in 's-Hertogenbosch opgevangen. Tegelijkertijd zijn er ook participanten uit 's-Hertogenbosch die liever in de regio worden opgevangen. Dit wordt gehonoreerd wanneer het iemand een betere kans op herstel biedt. Het verblijf met medebewoners wordt wisselend gewaardeerd.

3. Doorstroom: het traject van vier van de negen participanten wordt gekenmerkt door meer discontinuïteit. Zo stromen deze participanten door van kleinschalige naar grootschaligere opvang. Twee (en mogelijk drie) van deze participanten stroomt vervolgens door/ terug naar kleinschalige opvang. Het gebrek aan lineairiteit in deze trajecten wordt enerzijds veroorzaakt door begeleidings- en behandelvragen van deze participanten en anderzijds de passendheid van het bestaande aanbod.

4. Uitstroom: De ervaring van door ons gevolgde participanten is dat op uitstroom goed wordt ingezet door begeleiding. Echter, via UrgentiePlus blijkt soms toch nog een wachttijd van een jaar te gelden, welke lastig samenvalt met de uitgangspunten van meerdere kleinschalige opvangplekken van zes maanden tijdelijk verblijf.

5. Ambulante begeleiding na uitstroom wordt wisselend ingeregeld. In een aantal casussen is wel te zien dat de afschaling van begeleiding soms te snel gaat. Dit kan worden veroorzaakt door miscommunicatie tussen gemeente, inwoner en/of begeleidende instantie. Zo kon een ervaringsdeskundige die een van de gevolgde participanten goed begreep, te snel uit beeld verdwijnen. Ook kan het onvoldoende oplossen van burencflict, stabiliteit in wonen in gevaar brengen. Bij een zwaardere hulpvraag is het van belang om hoog in te kunnen zetten op ambulante begeleiding zolang iemand de woning nog heeft.

Hieronder bespreken we kort de ontwikkeling van kleinschalige opvang en gaan we uitgebreider per thema in op de bevindingen op het gebied van (1) toegang, (2) verblijf en (3) doorstroom, (4) uitstroom en (5) ambulante begeleiding na uitstroom.

Ontwikkeling kleinschalige opvang in de regio Meierij en Bommelerwaard

Het landelijke beleid van doordecentralisatie is er op gericht dat dakloze personen zo dicht mogelijk bij hun (voormalige) woonplek ondersteund kunnen worden. De idee hier is dat personen zo, dichtbij het eigen netwerk, de meeste kans hebben op duurzaam herstel. Dit sluit aan op één van de pijlers van het beleid binnen de regio Meierij en Bommelerwaard¹, te weten de mogelijkheid voor opvang in eigen gemeente zodat verplaatsing naar 's-Hertogenbosch niet de enige optie is bij dakloosheid². Daarnaast wordt in deze regio, en ook binnen de gemeente 's-Hertogenbosch, ingezet op meer kleinschalige opvang. In de regio werd van oudsher grootschaligere maatschappelijke opvang aangeboden vanuit 's-Hertogenbosch en soms Oss.

Kleinschalige opvang is in Meierijstad, Zaltbommel, Boxtel en 's-Hertogenbosch gerealiseerd en in drie van deze vier gemeenten is MO Den Bosch betrokken bij het opbouwen van de benodigde lokale expertise in deze. Het Verdihuis biedt begeleiding in Meierijstad. Bij het opzetten van kleinschalige opvang is de samenwerking met lokale partners van belang, waartoe ook in deze gemeenten zogenaamde lokale tafels zijn opgezet of hier aansluiting mee is gezocht. Hieronder bespreken wij de situatie in de vier gemeenten kort:

- Het Verdihuis in Oss bood voor de realisatie van kleinschalige opvang aan inwoners in **Meierijstad**, reeds opvang aan in Oss. Daarnaast kon men terecht in 's-Hertogenbosch. Vanaf april 2021 biedt het Verdihuis ook in **Veghel** opvang³ aan twaalf (dreigend) dakloze personen, en niet aan dakloze personen met een verslaving of psychische problemen. Deze opvang bestaat uit kamers in reguliere woningen, in bezit van woningcorporatie Area.
- In **Boxtel** is kleinschalige opvang in een pand gerealiseerd, dat voorheen (en deels nog steeds) als sociaal pension van woningcorporatie JOOST fungeert. Dit pension bood tijdelijk⁴ verblijf aan arbeidsmigranten en aan mensen die hier tijdelijk konden huren om hun leven weer op de rit te krijgen. Huurders hadden contact met het beheerderskoppel Korthout en waar nodig werd extra begeleiding ingeschakeld via bijvoorbeeld welzijnsinstelling ContourdeTwern. Sinds 2021 worden i.h.k.v een proef⁵, zes, en sinds 2022 negen tijdelijke⁶ studio's in het pension aan MO Den Bosch verhuurd. Of lokale partijen nog een rol spelen in de huidige begeleiding door MO Den Bosch, is niet bekend op basis van de beschikbare data.
- Inwoners uit **Zaltbommel** konden eerder alleen gebruik maken van opvang in 's-Hertogenbosch. Deze gemeente beschikt nu over een MO-locatie met vier tijdelijke semi-zelfstandige woonplekken in een gedeelde woning. Wooncorporatie Bazalt Wonen stelt deze woning beschikbaar.
- In **'s-Hertogenbosch** zijn tot eind 2022 het grootschaliger Inloopschip en opvang voor verslaafde dakloze personen beschikbaar. In deze gemeente zijn zes kleinschalige doorstroomlocaties, waar personen na eerste opvang terecht kunnen. Daarnaast zijn er in 's-Hertogenbosch acht huizen van Springplank073 met woonwerktrajecten, waarin personen tijdelijk kunnen verblijven. In 's-Hertogenbosch sluit per 2023 de locatie van het Inloopschip en start een op 'wonen eerst' gestoelde werkwijze, waarin dakloze personen binnen drie weken zicht hebben op het zelfstandig huren van een corporatiewoning.

Achtergrond participanten in de aanvullende analyse kleinschalige opvang

Interviews zijn tussen 2018 en 2022 afgenomen in duo's van een universitair onderzoeker en een ervaringsdeskundig duo-onderzoeker. Bevindingen zijn altijd gebaseerd op meerdere interviews, tenzij anders vermeld. In de vier (regio)gemeenten waar kleinschalige opvang is gerealiseerd zijn over de meerdere metingen 27 interviews afgenomen met in totaal negen cliënt-participanten. Tabel 1 (volgende pagina) geeft weer hoe deze participanten verdeeld zijn over metingen per gemeente.

¹ Boxtel, Maasdriel, Meierijstad (Veghel, Schijndel en Sint-Oedenrode), 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel, Vught en Zaltbommel

² In sommige gevallen, waar sprake is van een negatief netwerk, kan opvang nog wel wenselijker zijn in een nieuwe omgeving waar de aanvrager van opvang geen negatieve sociale binding heeft (Boesveldt & Mulder, 2021).

³ Volgens gesproken beleidsmedewerker maximaal 6 maanden

⁴ Onduidelijk voor hoe lang, een van de hierboven besproken respondenten verbleef hier met tussenpozen 4,5 jaar.

⁵ Een samenwerking tussen JOOST, MO Den Bosch en de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel

⁶ Maximaal zes maanden

Tabel 1. Deelnemers aan het onderzoek en deelname per meting tussen 2018 en 2022

		2018	2019-2020	2021	Begin	Eind
		T0	T1	T2	2022	2022
					T3	T4
Veghel	Diederik	X	X	X	X	X
	Trudy	X		X		X
Zaltbommel	Jens				X	X
	Justin			X		
	Najet					X
	Anouk					X
Boxtel	Emiel				X	X
	Alain				X	X
	Freddy				X	X
	Rolf				X	X
's-Hertogenbosch	Maarten			X	X	X
	Danny			X	X	X

Twee participanten, Diederik en Trudy, worden sinds 2018 door ons gevolgd, en zijn afkomstig uit Veghel. Er is recent niet met personen gesproken die gebruik maken van de nieuwe locatie van het Verdihuis, in Veghel. Er is wel informatie verkregen via een gemeentelijk beleidsmedewerker sociaal domein. Dit is meegenomen in de beschrijving van deze resultaten.

In of over de kleinschalige opvang in Zaltbommel zijn vier cliënt-participanten geïnterviewd tijdens de derde, vierde en/ of vijfde meting. Jens is afkomstig uit Zaltbommel en is meermaals geïnterviewd in 's-Hertogenbosch. Justin is afkomstig uit een andere regio, maar maakte gebruik van kleinschalige opvang in Zaltbommel waar hij ten tijde van het interview ook verbleef. Najet en Anouk zijn afkomstig uit 's-Hertogenbosch, maar verblijven in de kleinschalige opvang in Zaltbommel, waar zij ook geïnterviewd zijn.

In Boxtel is tijdens de vierde en vijfde meting met vier respondenten gesproken. Emiel en Freddy zijn afkomstig uit Boxtel en hebben hier ook gebruik gemaakt van het sociaal pension en/of de studio's met begeleiding vanuit MO Den Bosch. Alain en Rolf zijn afkomstig uit Boxtel, maar zijn beide tweemaal geïnterviewd in een opvanglocatie in 's-Hertogenbosch.

In 's-Hertogenbosch zijn twee respondenten, verblijvend in kleinschalige opvang, sinds de derde meting meermaals door ons geïnterviewd en meegenomen in deze analyse. Danny komt oorspronkelijk ook uit 's-Hertogenbosch. Maarten is afkomstig uit Boxtel en ontving hier vanaf 2008 ook ondersteuning op het wonen, maar is na enkele jaren voor opvang naar 's-Hertogenbosch gegaan.

Toegang tot kleinschalige opvang

De bevindingen uit deze analyse zijn indicatief voor verbetering van toegang tot (kleinschalige) opvang in de regio. Wanneer we kijken naar de duur van het verblijf voorafgaand aan verblijf in de kleinschalige opvang dan zien wij dat wij in 2020 en 2021 Justin, Maarten en Danny hebben geïnterviewd die maandenlang tot anderhalf jaar in het Inloopschip in 's-Hertogenbosch verbleven. Daarnaast verbleef Emiel 4,5 jaar (m.u.v. een korte opname) in het sociaal pension in Boxtel.

De verbetering wordt ook zichtbaar wanneer een vergelijking wordt gemaakt tussen trajecten die in 2018 begonnen met die in 2021 en 2022 zijn gestart. In 2018 bijvoorbeeld, raakten twee cliëntparticipanten dakloos in Veghel. Zij hadden beide graag in de eigen gemeente opvang gehad. Op dat moment was er geen plek in het Verdihuis in Oss voor Trudy, en geen passende plek voor Diederik. Trudy en Diederik werden eerst op meerdere plekken tijdelijk opgevangen, en kwamen daarna terecht op een passende plek met

begeleiding. Naast meerdere keren verhuizen, leidde het opgevangen worden in een andere gemeente tot vertragingen in de toegang tot een uitkering.

Daarentegen zijn in 2022 Jens, Najet, Anouk en Freddy geïnterviewd, waarvan de verblijfperiode in het Inloopschip aanmerkelijk korter (enkele weken) is geweest en voor wie de kleinschalige voorzieningen sneller toegankelijk waren. Zo kwam Jens bij MO Den Bosch in 's-Hertogenbosch terecht na uitzetting uit een particuliere verhuursituatie in Zaltbommel. Op het moment dat hij opvang nodig had was er geen plek in de kleinschalige opvang in Zaltbommel. Nadat Jens een week in het Inloopschip verbleef, kreeg hij te horen dat er plek vrijkwam in de kleinschalige opvang Zaltbommel, waar hij een week later naar terug verhuist. Ook de wachttijd voor de recent geïnterviewde Najet en Anouk was beperkt tot vier weken voor zij vanuit het Inloopschip naar de kleinschalige opvang in Zaltbommel konden gaan. Zij zijn beide jarenlang woonachtig in 's-Hertogenbosch geweest. Anouk had al wel binding met Zaltbommel vanuit haar jeugd. Voor zowel Najet als Anouk is Zaltbommel plaats van voorkeur omdat zij beide buiten de stad in een nieuwe omgeving een betere kans op herstel hebben. Ook voor Freddy was de wachttijd voor toegang tot de kleinschalige opvang in Boxtel kort. Binnen een week na aanmelding kon hij hier terecht.

Zoals wij aangeven zijn de bevindingen indicatief voor verbetering binnen de keten en de wachttijd op een meer passend pek. Echter, in de trajecten van Alain en Rolf, beide afkomstig uit Boxtel, maar tweemaal geïnterviewd in 's-Hertogenbosch, zien wij dat dit nog niet altijd zo verloopt. Zo stelde Alain zich minder begeleidbaar op, hetgeen ertoe leidde dat zijn traject langzaam op gang kwam en een grillig verloopt kende. Rolf heeft in Boxtel om opvang gevraagd, maar hier was geen plek. Na een tijd buitenslapen heeft hij opvang gekregen bij het Inloopschip.

Daarnaast verloopt toegang tot de kleinschalige opvang van MO Den Bosch in 's-Hertogenbosch meestal vanuit het Inloopschip van MO Den Bosch. In 2021 was de tijd tussen opvang in het Inloopschip en verblijf in een kleinschalige voorziening bij geïnterviewde cliënt-participanten negen maanden (zoals bij Danny) tot een jaar.

Zoals aangegeven zijn recent geen cliëntparticipanten met ervaringen met de kleinschalige opvang in Veghel geïnterviewd. Echter, hebben wij wel kennis kunnen nemen van lokale berichtgeving⁷ en is gesproken met een medewerker van de gemeente. Hierin komt naar voren dat de toegang zal worden aangescherpt.⁸

In de lokale berichtgeving is ten tijde van de realisatie van de kleinschalige opvang vermeld dat “De toekomstige bewoners mensen zijn die vooral door pech in de problemen zijn gekomen. Het zijn geen verslaafden of mensen met psychische problemen.” Ook wordt beschreven hoe gesprekken met de buurt over de komst van deze nieuwe voorziening goed zijn verlopen.

Vanuit de gemeente Meierijstad is dit najaar ('22) ook aangegeven dat de locatie was bedoeld voor economisch daklozen, maar dat de ervaring nu leert dat er een veel groter beroep op boa's en politie wordt gedaan dan voorzien. De locatie betreft twee huizen direct naast elkaar. Het ene deel is voor alleenstaande vrouwen met kinderen. Van deze locatie wordt niet veel overlast ervaren. Het andere huis is voor alleenstaande mannen. Aangegeven wordt dat deze opvanglocatie veel rondhangende personen aantrekt waar omwonenden overlast door ervaren. Deze situatie leidt er in Veghel nu toe, dat er strenger geselecteerd gaat worden op wie daar voor opvang in aanmerking komt. De gemeente geeft aan nu in te zetten op de professionalisering van de toegang door klantmanagers aanvullend op te leiden en door uitbreiding van het team van boa's. Opvang in Oss is voor inwoners uit Veghel niet langer beschikbaar.

⁷ Tijdelijke opvang in Kolonel Johnsonstaat Veghel voor mensen die dakloos dreigen te worden | Omroep Meierij 1 april 2021

⁸ Aanbeveling: In Veghel blijkt nu met name bij de opvang van mannen overlast op straat te ontstaan, doordat er veel op straat rondgehangen wordt en het criminaliteit lijkt aan te trekken. Dit lijkt dus bij uitstek te gaan om een doelgroep waar complexere problematiek speelt inclusief middelengebruik. Ook hiervoor is lokaal meer expertise nodig, zoals inzet van straatwerkers, bekendheid met/en ondersteuning vanuit handhaving en mogelijk uitbreiding van de begeleiding vanuit het Verdihuis.

Verblijf in de kleinschalige voorzieningen

Begeleiding vanuit MO Den Bosch of het Verdihuis tijdens het verblijf binnen de kleinschalige voorzieningen wordt als positief ervaren door mensen die menen de tussenstap tussen opvang en eigen woning nodig te hebben. Dit verblijf brengt diverse MO cliënten bij elkaar in één gebouw. Voor sommigen is dit lastig, voor anderen kan het een steun zijn, ook als er weinig onderling contact is. Cliëntparticipanten geven echter over het algemeen aan dat goede begeleiding met zicht op doorstroom hen het meest belangrijk is. De locatie in regiogemeenten wordt door veel, maar niet alle participanten gewaardeerd. Twee van hen worden liever in 's-Hertogenbosch opgevangen, terwijl twee participanten afkomstig uit 's-Hertogenbosch liever in de regio worden opgevangen.

Trudy en Diederik uit Meierijstad/ Veghel die verbleven in de kleinschalige voorziening van het Verdihuis in Oss waren erg tevreden over het verblijf en de begeleiding daar en daarna. Trudy verbleef er maar kort, slechts een paar weken. Daarna verhuisde zij al snel naar een eigen woning in een nabijgelegen dorp. Via haar sociale netwerk was zij geattendeerd op deze woning en met hulp van de begeleiding reageerde zij hier snel op. De begeleiding door het Verdihuis rondom de verhuizing beleefde zij als erg steunend en deskundig. Diederik verbleef langer dan de destijds maximale twee jaar verblijf. Hij had een goede band met zijn persoonlijk begeleider en had naar eigen zeggen deze tijd nodig om zich weer klaar te voelen voor zelfstandig wonen.

In Zaltbommel zijn Justin, Anouk en Najet over het algemeen erg te spreken over de begeleiding door MO Den Bosch op deze locatie. Het contact onderling met medebewoners wordt door hen ook als steunend ervaren. Ook Emiel uit Boxtel, die al in het sociaal pension verbleef voor MO Den Bosch erin kwam, is erg tevreden met de door MO den Bosch geboden begeleiding. Emiel verbleef in de vier en een half jaar dat hij in het sociaal pension verbleef, tussentijds één keer voor behandeling in een zorgboerderij in de regio vanwege een verslaving, waarna hij weer terugkeerde naar sociaal pension Boxtel. Hij is hier binnen veel van kamer naar kamer verhuisd. Begeleiding vanuit MO Den Bosch heeft hem in Boxtel geholpen met zijn administratie, omdat hij moeite heeft met lezen en schrijven. Emiel was erg tevreden met deze ondersteuning. Hij gaf aan dat voordat MO Den Bosch de begeleiding aanbood, hij wel contact had met de eigenaren van het pension, maar dat hierin niet echt focus was op maatschappelijke begeleiding. Dit kwam volgens Emiel pas 'toen de MO erin kwam'. Freddy is zelf minder positief over zijn medebewoners tijdens zijn verblijf in de kleinschalige opvang in Boxtel:

Het was erg gehorig en soms is er ook extreme overlast geweest van mensen die werden opgevangen en tegelijkertijd ernstige geestelijke problematiek hadden.

Drie respondenten geven echter ook aan zich niet op hun plek te voelen bij specifiek de kleinschalige opvang in de regiogemeenten. Zij ervaren de opvang in 's-Hertogenbosch daarentegen wel positief. Zo vond Jens de locatie in Zaltbommel te afgelegen en rustig, was er te weinig contact met medebewoners en vond deze respondent de begeleiding te weinig aanwezig. Alain verbleef in zijn traject afwisselend in Boxtel en 's-Hertogenbosch en geeft aan zich juist niet thuis te voelen in de Boxtelse dorpscultuur en deze als erg benauwend en bekrompen te ervaren. Ook heeft hij de begeleiding in Boxtel als te samenwerkend met zijn familie ervaren, waardoor hij zelf niet goed kon samenwerken met de begeleiding. Alain vertelt ons dat hij later, in 's-Hertogenbosch, wel een andere begeleider heeft gekregen waar hij een betere klik mee had. Ook vertelde Alain over het algemeen wel enthousiast te zijn over het stappenplan dat hij in de kleinschalige opvang in 's-Hertogenbosch heeft gevolgd. Ook Maarten vertelt hoe hij in het verleden aanliep tegen de dorpscultuur in Boxtel, en hoe hij in 's-Hertogenbosch wel ervoer goede begeleiding te krijgen via een huisarts:

Hier [Den Bosch] kreeg ik die man die luisterde naar mij. Hij zegt wat doe je? Ik zeg ik drink bier en dan gebruik ik wat en dan kan ik doorslapen. Oh, zegt die, dan zal ik jou eens naar een slaapcentrum sturen. De andere arts die zei in Boxtel: oh, je bent verslaafd. Die luisterde niet, die wilde meteen de deur dicht. Daar heb ik zeven-acht jaar tegenaan gelopen en toen ben ik dakloos geworden. Heb gezegd tot ziens, eens even kijken waar ik sta met mezelf. Heb mezelf hier in Den Bosch gemeld bij de opvang. Die hebben mij op alle vlakken begeleid en toen had ik ook een team achter mij staan, in plaats van dat je alleen staat.

De begeleiding door MO Den Bosch in kleinschalige voorzieningen in 's-Hertogenbosch wordt als prettig en professioneel ervaren. De bereikbaarheid van de begeleiding wordt positief beoordeeld. Begeleiding komt langs op afspraak maar is hier niet inpanning voortdurend aanwezig. Verblijf in de kleinschalige

voorzieningen in 's-Hertogenbosch wordt deels wel als een uitdaging ervaren omdat de gezamenlijke ruimtes gedeeld moeten worden. Huisgenoten kan men niet zelf uitkiezen en dit kan uitdagingen opleveren. Maarten (derde meting) vertelt bijvoorbeeld, over het verblijf in de kleinschalige opvang 's-Hertogenbosch:

Je hebt toch regelmatig contact met de burens, en ik heb hier niet veel mensen om me heen verder. Dus waarschijnlijk is dat het stukje wat ik een beetje ga missen. Maar de andere kant van het verhaal is dat ik in mijn woning dadelijk wel weer mensen kan ontvangen, en dat is wat ik nu amper doe. Mijn kamertje is drieënhalve bij drieënhalve, en zo woon ik al 51 maanden. Dus dat is niet supergroot. En je deelt het geluid en de materialen van de keuken en de douche met andere mensen, en niet iedereen is even netjes en proper.

Terwijl voor het merendeel van de gevolgde cliënten begeleiding in de kleinschalige opvang gericht is op uitstroom, zien wij hoe deze in een aantal gevallen ook doorstroom naar een volgende tijdelijke plek betreft i.p.v. uitstroom. Het volgende onderdeel behandelt dan ook doorstroom.

Doorstroom vanuit kleinschalige voorzieningen

Doorstroom van de kleinschalige opvang naar een vervolgvoorziening zien wij in deze analyse in de trajecten van Jens, Emiel, Alain en Rolf.

Jens verbleef na de kleinschalige opvang in Zaltbommel, in het inloopschip in 's-Hertogenbosch en het jaar daarna in de opvang voor personen met verslavingsproblematiek. Alain heeft kleinschalige opvang in Boxtel aangeboden gekregen, waar hij weinig tot geen gebruik van heeft gemaakt. Alain heeft hierna bij het inloopschip verbleven, maar tussendoor ook op andere plekken (mogelijk op straat) en bij vrienden. Uiteindelijk verbleef hij in de kleinschalige opvang in 's-Hertogenbosch.

Bij Emiel zagen wij hoe hij tijdens zijn verblijf in het sociaal pension met begeleiding vanuit MO Den Bosch, tijdelijk opgenomen is geweest voor een detox en verbleef in een safe house in de regio. Vervolgens keerde hij terug naar het sociaal pension.

In het traject van Rolf, die afkomstig is uit Boxtel, maar hier geen opvang aangeboden kreeg, zien wij dat hij uiteindelijk is opgevangen in het Inloopschip in 's-Hertogenbosch. Echter, na, wat hij aan ons vertelt een misverstand, is hij hier geschorst en op het moment van het laatste interview heeft Rolf opvang aangeboden gekregen in de tijdelijke opvang voor personen met verslavingsproblematiek. Rolf is niet van mening dat dit een voor hem passende plek is, en verblijft bij vrienden. Rolf heeft van zijn begeleider vernomen dat hij op korte termijn een tijdelijke studio in de regio aangeboden kan krijgen, maar niet in Boxtel. De idee is dat hij hierna, na zes maanden kan uitstromen naar een eigen woning.

In de hier beschreven vier (van de negen) trajecten zien wij meer discontinuïteit. Het gebrek aan lineariteit in deze trajecten wordt enerzijds veroorzaakt door begeleidings- en behandelvragen van deze participanten en anderzijds de passendheid van het bestaande aanbod.

De gesproken stakeholder in Veghel spreekt met de onderzoekers ook over het creëren van 'een soort tussenstation', op weg naar regulier wonen. Dit betekent dat personen doorstromen en nog niet uitstromen. Het volgende thema betreft uitstroom naar een eigen woning vanuit kleinschalige opvang.

Uitstroom uit kleinschalige opvang

De ervaring van door ons gevolgde participanten is dat door begeleiding in de kleinschalige voorzieningen goed wordt ingezet op uitstroom. Echter, via UrgentiePlus blijkt soms toch nog een wachttijd van een jaar te gelden, welke lastig samenvalt met de uitgangspunten van meerdere kleinschalige opvangplekken van zes maanden tijdelijk verblijf.

Diederik en Trudy uit Meierijstad (beide eerste meting), wonen inmiddels naar tevredenheid weer zelfstandig in respectievelijk Veghel en nabij Oss. Trudy woont al langer zelfstandig, en verbleef maar kort in de kleinschalige opvang. Zij verkreeg haar woning mede door hulp uit haar sociale netwerk en goede begeleiding vanuit het Verdihuis. De begeleiding is al afgesloten nu, maar zij weet waar zij aan de bel kan trekken als het minder zou gaan. Bij Diederik, die vanwege verslavingsproblematiek een zwaar beroep op begeleiding deed, duurde het langer dan twee jaar om uit te stromen naar een eigen woning. Diederik waardeerde de begeleiding tijdens zijn verblijf in de kleinschalige opvang zeer omdat dit hem hielp om niet

terug te vallen in drugsgebruik. Voor Diederik was de verhuizing wel erg spannend. Toen hij na 2,5 jaar een appartement kreeg, geeft hij aan hier zo gestrest van te zijn geraakt, dat hij alleen maar aan middelengebruik kon denken. Dankzij goede begeleiding heeft hij toch een goede start in een eigen woning gemaakt, waar hij kan blijven.

In het geval van Justin (derde meting) is sprake van onvoorbereide uitstroom, hetgeen een groter risico op herhaalde dakloosheid behelst. Justin is op eigen houtje weggegaan uit de kleinschalige opvang in Zaltbommel en houdt contact met begeleiding af. Bij de recent in Zaltbommel geïnterviewde Najet en Anouk is de uitstroom naar een zelfstandige woning kansrijker. Voor beide is op het moment van het interview (alleen vijfde meting) UrgentiePlus aangevraagd en verkregen.

De uitstroom van cliëntparticipanten in Boxtel is via wachttijd op woningen en via UrgentiePlus gegaan, hetgeen naast dat het een kans biedt, ook voor vertraging zorgt. Zo ervoer Freddy dat zijn begeleiding goed mee hielp in het zoeken van de gewenste plek van uitstroom, maar heeft het via UrgentiePlus voor Freddy een uiteindelijk een jaar geduurd voor hij een woning kreeg. Emiel kreeg hij nadat hij terugkwam van zijn detox-behandeling en in totaal vier en een half jaar in de kleinschalige opvang had verbleven, na een maand via urgentie in Boxtel, een eigen woning met ambulante begeleiding. Zoals gezegd is Alain ook afkomstig uit Boxtel, maar is hij tweemaal geïnterviewd in 's-Hertogenbosch.

Ook in 's-Hertogenbosch wordt ingezet op de uitstroom van door ons gevolgde cliënten, ook via UrgentiePlus. Tot nu toe is ook daar ook wel steeds ruim een jaar nodig voor een woning verkregen wordt. Zo zagen we een interessante vasthoudendheid vanuit de begeleiding die Alain ontving. Alain, afkomstig uit Boxtel, kreeg hier ook kleinschalige opvang aangeboden, maar maakte hier geen gebruik van, en verbleef in 's-Hertogenbosch. Nadat zijn begeleiding vanuit MO Den Bosch weer in 's-Hertogenbosch werd aangeboden is met behulp hiervan ook voor Alain een woning via UrgentiePlus aangevraagd, waar hij een jaar op heeft gewacht. Danny verbleef ten tijde van het eerste interview reeds vijf maanden in de kleinschalige opvang in 's-Hertogenbosch. Hij stond destijds al op de urgentielijst voor een woning en gaf aan blij te zijn met elke woning, waar dan ook. Hij zou wel het liefst in Den Bosch willen wonen, waar hij altijd heeft gewoond. De tweede keer dat we Danny interviewen woont hij in een zelfstandige woning in Den Bosch, en de derde keer nog steeds.

De door ons gevolgde Maarten heeft naar eigen zeggen drie jaar nodig gehad om er aan toe te zijn weer zelfstandig te wonen. Zijn gehele verblijf is wel altijd toegespitst geweest op het bevorderen van zijn zelfstandigheid. Er is in die tijd twee keer eerdere urgentie aangevraagd en afgewezen, omdat hij nog niet zo ver was. De derde keer (2021) kreeg hij wel urgentie en geeft hij aan hier ook volledig achter te staan. Hij geeft aan hoe hij heeft ervaren dat de tijd in de kleinschalige opvang hem de ruimte heeft gegeven om hier langzaam wel naartoe te werken. Maarten geeft aan dat hij zelfstandig wonen niet meteen aandurfde, omdat dit hem herinnert aan een jarenlange periode, waarin hij zichzelf afzonderde en opging in gamen en andere verslavingen. Inmiddels geeft hij aan zoveel geleerd te hebben over zichzelf en wat 'zelfliefd' is, dat hij nu andere keuzes zal maken. Op ambulante begeleiding na uitstroom, die ook Maarten ontvangt, zal in het volgende onderdeel, wanneer het ook gaat over het voorkomen van herhaalde dakloosheid, worden ingegaan.

Begeleiding na uitstroom en het voorkomen van herhaalde dakloosheid

Terwijl uit deze analyse naar voren komt hoe de voorbereiding op uitstroom tijdens verblijf in de kleinschalige opvang zorgvuldig en goed verloopt, bestaat de indruk dat de afschaling van ambulante begeleiding soms te snel gaat. Er zijn een aantal factoren die naar verwachting positief bijdragen aan het stabiel blijven wonen na uitstroom uit opvang. Dit gaat om vrijwillig of betaald werk, en om goede begeleiding bij blijvende psychische kwetsbaarheid of verslaving. Ook vormt het vermogen om zelf aan de bel te trekken wanneer het minder gaat en dit ook zelf in te zien een beschermende factor. Dit heeft ermee te maken dat ondersteuning aangeboden door lokale/ wijkpartners vraaggericht kan zijn (Boesveldt et al., 2021). Wij zien dan ook hoe bij de meeste cliëntparticipanten deze elementen goed zijn afgestemd ten tijde van uitstroom, maar dat begeleiding hierna soms te snel wordt afgeschaald.

De hier besproken resultaten hebben betrekking op de trajecten van uitgestroomde participanten: Diederik en Trudy (Meijerijstad), Justin (Zaltbommel), Emiel en Freddy (Boxtel), Alain, Danny en Maarten ('s-Hertogenbosch). Hierbij zien wij hoe de begeleiding na uitstroom bij Trudy, Emiel en Freddy goed lijkt te

verlopen, maar dat dit bij Diederik, Justin en Danny minder goed verloopt. We bespreken hier nu eerst kort de goed lopende trajecten na uitstroom, en gaan hierna meer uitgebreid in op de minder goed lopende trajecten, omdat hier het meest van te leren valt.

Goed lopende trajecten na uitstroom

Bij Trudy ging de afschaling na uitstroom wel in een voor haar passend tempo. Zij woont nu zelfstandig zonder ambulante begeleiding en werkt zelf als vrijwilliger in de hulpverlening.

In Boxtel lijkt waar nodig goed voor begeleiding te worden gezorgd na uitstroom. Zo is Emiel uitgestroomd naar een zelfstandige woning met ambulante begeleiding. Freddy is ook uitgestroomd en houdt nog contact met MO begeleiding waar nodig.

In 's-Hertogenbosch geeft Maarten aan zelf goed te kunnen aangeven wanneer het minder met hem gaat. Tegelijkertijd geeft hij aan dat hij, nadat hij na drie jaar met urgentie uitstroomde, ondanks de door hem ervaren groei van de laatste jaren hij nog ruimte ziet voor verdere ontwikkeling hierin:

Ik weet ook dat ik nog heel veel zelf moet doen en dat merk ik hier ook. Hier ben ik op m'n gemak. Toen ik [in de kleinschalige opvang] woonde, ging ik elke week poetsen en dat doe ik hier ook. Maar normaal gesproken zou je zeggen pak door, dat voel ik bij mezelf. Dat verven [van de woonkamer] had ik al lang kunnen doen en dan zeg ik tegen mezelf: ja, ik kan die bank niet verschuiven en ik kan dit niet doen. Maar waarom? Het stukje zelfliefde wat ik was kwijtgeraakt, is aan het groeien, maar is er niet zo sterk. Dat ik bijvoorbeeld elke dag kook. Dat ik doorpak. Daarin moet ik nog stappen maken. Dus daarin kan je het wel zien.

Maarten heeft er inmiddels vertrouwen in dat hij het zelfstandig wonen, met ambulante begeleiding door MO Den Bosch, aan kan. Maarten geeft aan nog twee jaar recht te hebben op 2 a 6 uur begeleiding per week. Hij heeft zijn broer als coach en psycholoog. Daarnaast heeft hij kennissen waar hij regelmatig contact mee heeft en die hij in een eigen woning ook thuis kan ontvangen.

Tenslotte stroomde Alain vanuit de kleinschalige opvang in 's-Hertogenbosch uit, met de constructie van een omklapcontract, waarin het accepteren van begeleiding in zijn geval voor de duur van een jaar is gekoppeld is aan het huurcontract op naam van MO Den Bosch. Hij geeft aan de begeleiding als een goede 'stok achter de deur' te ervaren en vertelt dat hij al heeft getekend voor het nog steeds willen ontvangen van deze begeleiding na het 'omklappen'. De begeleiding die Alain heeft, is mogelijk te vraaggericht ingericht, begeleiding komt niet standaard langs, maar hij kan ze bellen. Er valt echter niet met zekerheid te zeggen dat dit een risico oplevert op herhaalde terugval in dakloosheid, daar Alain ook een daginvulling heeft en wordt ondersteund bij praktische en financiële zaken. Hieronder bespreken we een aantal trajecten waarin we meer duidelijke risico's zien.

Minder goed lopende trajecten na uitstroom, met een verhoogd risico op herhaalde dakloosheid

Zo is in het geval van Diederik gebleken dat er te snel is afgeschaald in de loop van 2022. Dit terwijl hij zelf al aangaf begeleiding nodig te hebben. Op een gegeven moment komt nog maar eens per maand een ervaringsdeskundige langs. In een recent interview geeft hij aan dat de ervaringsdeskundige afgelopen jaar langzaam uit beeld verdween. Hij kreeg daar geen contact meer mee. Achteraf bleek dat de Wmo medewerkster een brief had gestuurd over beëindiging of verlenging van de begeleiding door de ervaringsdeskundige. Hij heeft die brief pas twee maanden later gezien. Toen was de financiering al gestopt. Hij is daar erg verbolgen over. Hij vindt dat je iemand met bewindvoering niet via post moet benaderen, omdat de kans groot is dat iemand de post niet opent.

Diederik heeft het de laatste maanden erg moeilijk gehad en zag zichzelf achteruit gaan: niet meer schoonmaken, meer drinken. Hij heeft erg last van stemmingswisselingen en ziet zichzelf associëler worden. Diederik heeft zelf Ons Welzijn gebeld. Diezelfde week belde iemand van de wooncorporatie naar aanleiding van signalen die ze hadden gekregen dat het minder goed ging met hem. Hij ervoer goed door de woonconsulente te zijn geholpen en hij kreeg ook een gesprek bij de Wmo-consulente van de gemeente. De uitkomst van het gesprek is dat het Verdihuis weer wordt ingeschakeld om begeleiding te bieden, zoals hij zelf ook graag wil. Diederik herkent de voortekenen van ernstige problemen zoals zijn woning kwijt raken en kan nu erg goed benoemen wat hij nodig heeft: voorlopig weer één keer per week een begeleider. Via de

huisarts heeft hij weer een gesprek aangevraagd over medicatie voor zijn stemmingswisselingen. Zijn werk heeft hij tijdelijk opgezegd. Het gaat nu dusdanig slecht met hem dat werken even niet gaat. Hij is wel voornemens weer te gaan werken wanneer het beter met hem gaat, omdat hij niet tegen stilzitten kan.

In Zaltbommel verbleef Justin meer dan een jaar in de kleinschalige opvang in Zaltbommel. Het is voor de onderzoekers onduidelijk waarom deze persoon niet in aanmerking kwam voor de UrgentiePlus, en hij kon of wilde dit ook niet aan de onderzoekers duidelijk maken op moment van interview (eenmalig in derde ronde). Justin is betrokken uit de kleinschalige opvang en houdt contact met begeleiding af.

Danny was erg blij met zijn eigen woning in Den Bosch, in een appartementen complex. Hij ervaart echter last van een psychotische onderbuurman die hem lastig valt. De wooncorporatie bemiddelt hier niet in en hij is boos dat ze hem boven deze man hebben gezet en hem niet hebben geïnformeerd over diens gedrag. Danny spreekt zijn begeleider van de MO Den Bosch tijdens de laatste meting alleen nog af en toe telefonisch. Deze weet van het probleem met zijn onderbuurman maar bemiddeling tussen hem, buurman en wooncorporatie komt voor Danny niet voldoende van de grond. Ten tijde van het laatste interview speelt dit probleem nog steeds. Dit vormt nu mogelijk een mogelijk risico voor Danny's stabiliteit in wonen.

Vragen of behoefte aan verduidelijking?

Indien er nog behoefte is aan verduidelijking of verdiepende input, dan laat het ons gerust weten. Mail gerust naar j.mulder4@uva.nl en/of n.f.boesveldt@uva.nl

Gebruikte Literatuur

Boesveldt, N.F., Mulder, J. & Doorman, S. (2022). Ambulantisering en regionalisering in Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang – regio Meierij en Bommelerwaard, vierde meting. Universiteit van Amsterdam: AISSR. [Rapportage MO-BW Regio Meierij en Bommelerwaard vierde meting.pdf \(uva.nl\)](#)

Boesveldt, N., Kuijpers, M., Otto, M. & van der Veen, C. (2021). Voorkomen Herhaalde Dakloosheid Utrecht, derde meting. Amsterdam: AISSR-UvA. <https://nienkeboesveldt.com/wp-content/uploads/2021/10/Boesveldt-2021-Rapportage-Voorkomen-Herhaalde-Dakloosheid-Utrecht-derde-meting.pdf>

Boesveldt, N.F. & Mulder, J. (2021). Ambulantisering en regionalisering in Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang – regio Meierij en Bommelerwaard, derde meting. Universiteit van Amsterdam: AISSR. [Rapportage MO BW Meierij en Bommelerwaard derde meting.pdf \(uva.nl\)](#)

Boesveldt, N., Kuijpers, M. & Loomans, D. (2020). Ambulantisering en regionalisering van de MO en BW in de regio Meierij en Bommelerwaard, tweede meting. Amsterdam: AISSR-UvA. [Boesveldt-2020-Rapportage-MO_BW-Meting-2-Meierij-en-Bommelerwaard.pdf \(nienkeboesveldt.com\)](#)

Boesveldt, N., Bochem, M., Bolderman, N., Bouhamou, C., van Dijk, E., de Jong, S. & ter Meer, Y. (2018). Ambulantisering en regionalisering van de MO en BW in de regio Meierij en Bommelerwaard, eerste meting. Utrecht: ASW-UU. <https://nienkeboesveldt.com/wp-content/uploads/2019/09/Rapportage-2018-Ambulantisering-en-Regionalisering-MO-BW-regio-Meierij-en-Bommelerwaard-.pdf>